

Elektronický archiv Mladé Fronty DNES spravovaný společností NEWTON Media, a.s.
<http://mfdnes.newtonit.cz>

Datum: 13.02.2008

Autor: (ČTK)

Zdroj: Mladá fronta DNES

Strana: 05

Rubrika: Kultura - kraj Moravskoslezský

roč. 19, č. 37, p. [c]5

Aréna uvede Longenovu kabaretní frašku

Ostrava - Ostravská Komorní scéna Aréna uvede v sobotu premiéru kabaretní frašky Dezertér z Volšan. Dramatik, režisér i herec Emil Artur Longen ji v roce 1926 „ušil na míru“ herci a svému příteli Vlastu Burianovi. Režisér Ivan Krejčí a dramaturg Tomáš Vůjtek původní Longenovu frašku doplnili zhudebněnými texty Františka Gellnera.

„Fraška o pokrytectví a lidské malosti zůstává poctou kabaretu a české meziválečné bohémě,“ řekl Ivan Krejčí. Ostravský Dezertér z Volšan spojuje podle Krejčího kabaret s fraškou - divákům ukazuje, co vše se může stát, když je alkoholový spánek příliš tvrdý a dlouhý. „Je to fraška s tématem, proto jsme po ní sáhli. Hudbu ke Gellnerovým textům složil Vlastík Šmída, ikona ostravského jazzu,“ řekl Krejčí.

Hlavní roli zdánlivého nebožtíka si zahraje Josef Kaluža, jeho matku Alena Sasínová-Polarczyk, jako sluha se na jevišti objeví Dušan Škubal. Emil Artur Pittermann, který používal ve jménu přezdívku Longen, se narodil v roce 1885 v Pardubicích. O jeho bouřlivé povaze svědčí i to, že v 16 letech odešel z domova. Kočovní divadlo vystřídala Praha, kde se stýkal s uměleckou bohémou - S. K. Neumannem, Fráňou Šrámkem nebo Františkem Gellnerem. Jako kabaretní herec vystupoval v českých i zahraničních divadlech. Založil například kabarety BUM a Revoluční scéna.

Kabaretní diváci ve dvacátých letech ale neměli pochopení pro jeho náročnější představení, proto od roku 1923 spojil svou tvorbu s Vlastou Burianem.

Longen zemřel v roce 1936 na prasklý žaludeční vřed.

přiloha

Regionální mutace | Mladá fronta DNES - severní Morava a Slezsko

Srdceryvná patálie z Olšanských hřbitovů

Ze studnice humoru židovského světoběžníka Emila Artura Longena čerpá živou vodu Aréna

Jiří P. Kříž

Když se divadlu daří, událostí se může stát cokoli. Jako například Dezertér z Volšan Emila Artura Longena v režii Ivana Krejčího v ostravské Aréně. „Fraška v kabaretním hávu o útěku ze hřbitova a co z něj pošlo.“

„Myslím, že něco z Ostravy letos při rozdávání Radokových cen být určitě mělo. Cos napsal o Ostravaru, podepisují s tebou,“ vysekl mi po slavnostním nedělním nadělování cen průměrným inscenacím a uměleckým výkonům pražských divadel kolega Vladimír Just, jeden z mála v branži, kdo ještě srovnávat tady a tam nezapomněl.

Platí to v ohlednutí za rokem 2007 hlavně o Aréně a o Divadle Petra Bezruče. Dezertér z Volšan je sice

matérií povltavskou, ale aby byla Praha takové reflexe jednoho z velkých nadgeneračních bouřliváků schopna, to by ho nejspíš musela opravdu povolat z Olšan nebo kde Longen leží.

Dezertéra napsal pro Vlastu Buriana. Byl v jeho divadle dramaturgem.

Ivan Krejčí učinil z příhrávačů „králi komiků“ rovnocenné partnery

Kompromis mezi fraškou a kabaretem, což napovídá podtitul hry.

Počítá s velkou hereckou invencí, přinejmenším burianovského rozmachu.

Ivan Krejčí je si dobře vědom, že takovými herci Aréna nedisponuje, proto dotáhl truchlou historii skonu vyhlášeného flamendra, nad jehož ztruhlením se mnozí zaradovali ve vidině dědicství, jiní v představě uvolnění místa v loži, zánrově.

A z příhrávačů „králi komiků“ učinil na scéně rovnocenné partnery.

Foto: PRÁVO - JIŘÍ P. KRÍŽ

Po duchařině, jíž se rovná zběhnutí z olšanského hřbitova, jsme svědky tak trochu parodie na čečkové westerny nebo záhrobní horory, v nichž se to hemží zombie, a prostoduší diváci se procvrkávají strachy.

Mrtvolou na útěku je Bablís v rouše Josefa Kaluži, jeho nebohá matka vzala na sebe podobu Aleny Sasínové-Polarczyk, dobře chmatavý slepý mládenec se identifikoval s Vladislavem Georgievem, který se propůjčil i pro postavy druhého zřízence pohřebního ústavu a policejního komisaře.

V srdceryvném příběhu se neztrácejí ani Lucie Finková (Rosita Balabisová), Dušan Skubal (Sluha), Miroslava Georgieová (Manča), Marek Cisovský (Tauszig) a další.

A co z toho všeho pošlo? To si nenechte ujít. Proto neprozradím.

Lucie Finková (Rosita Balabisová), Marek Cisovský (Tauszig).

Velký bohém se vrací

Na dílo bohéma **EMILA ARTURA LONGENA** si vzpomněla ostravská komorní scéna Aréna. Z jeho bohatého odkazu právě uvedla frašku *Dezertér z Volšan*.

DEZERTÉR S HUDBOU V Aréně obohatili Longenovu frašku o zhudebněné básně Františka Gellnera

FOTO: ROMAN POLÁŠEK

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Takto vzpomínal v 50. letech 20. století filmový režisér Václav Wassermann: „Kdyby dneska někdo dostal do ruky úmrtní list padesátiletého malíře Emila Pittermanna, nevěděl by vůbec, o koho jde. Kdopak by dneska věděl, že syn advokáta Pittermanna z Vlašimi je E. A. Longen, jeden z největších bouřliváků prvních třiceti let tohoto století; společník Haškových alotrií, Sauerových dobrodružství, Kischových cest po světě, podílník na roztomilých výtržnostech nezapomenutelného Emany Trojana! Longena znal každý – jako každý zná Eiffelku – alespoň z doslechu! Artura Longena znaly hlavně pražské lokály a jejich hosté zase jen podle jména, o jeho činnosti věděli málo nebo nic, zato jméno Artur Longen jim, stačilo jako symbol bohémství.“

Wassermannova vzpomínka má platnost i dnes, pouze s tím rozdílem, že v širším povědomí už není ani Longenovo jméno.

Muž, který pomohl proslavit Vlastu Buriana

Longen využíval čas nejen na eskapády, jimiž dráždil měšťáky,

ale hlavně na tvorbu. Umělec, mimo jiné spoluzakladatel malířské skupiny Osmá, byl u zrodu několika kabaretů a divadel, hrál, psal hry, filmové scénáře i romány, maloval dekorace, natáčel filmy. Podle mínění některých badatelů právě on „udělal“ Vlastu Buriana. Nejenže o něm napsal román Král komiků, ale především pro něj psal hry a scénáře jako C. a k. polní maršálek, Nezlobte dědečka či Anton Špelec, ostrostřelec.

Longenovou vášní divadlo. Už v patnácti letech utekl z domova a přidal se ke kočovné společnosti, za což jej otec vydědil. Později se snažil uvést v život vlastní divadlo. Největší vážnost z těchto jeho snah získala Revoluční scéna, která uváděla původní hry i zcela novátorské výklady klasiky a inscenačně porušovala dobové konvence. Podle publicisty Jiřího Kamene, který o Longenovi napsal román, divadelník touto scénou předznamenal, ne-li předběhl postupy české divadelní avantgardy.

Longenův tvůrčí zápal se podle Wassermannova svědectví podobal erupci: „Celé noci psal, překládal, upravoval, ve dne režíroval, zkoušel, organizoval návštěvnickou obec, debatoval v Unionce, angažoval herce, dbal, aby všude

visely originální, jím vytvořené reklamní panely, zapíjel úspěchy ve vinárnách a neúspěchy v nočních zapadácích. Když mu hořely v divadle návštěvy, protože repertoár byl příliš politický, zachraňo-

Před avantgardou

Svou Revoluční scénou Longen předznamenal, ne-li předběhl postupy české divadelní avantgardy

val rozpočet a gáží herců tím, že za pouhý týden nastudoval nový repertoár a měl nabitou tak, že lidé prosili o lístky. Kdy ten člověk spal?“

Fraška jako kabaret

Longenových frašek si považovala i kritika. „Longenovy hry ... nehledí sice a nelahodí, nýbrž škrábou a skřípou, ale je po nich o čem přemýšlet,“ napsal například Jindřich Vodák. Dezertér z Volšan je typickým příkladem takové frašky. Manžel, zatvrzelý flamendr, to přežene s koňakem, takže je rodinou považován za nebožtíka. V rakvi ho odnesou na

Olišany a k manželce se okamžitě stěhuje milenec. Jenže „umrlec“ z rakve pláchne na další flám, a když se vrací, je považován za ducha.

Režisér a umělecký šéf Arény Ivan Krejčí si na Longenův nezávazný a cynický humor potrpí: k Dezertérovi z Volšan se vrací již podruhé, poprvé jej uvedl před časem v Karlových Varech. „Už karlovarská úprava, kterou jsme udělali s Petrou Kohutovou, obohatila text o písně a některé scény, které byly výsledkem zkoušení. Nyní jsme s dramaturgem Tomášem Vůjtkem upravou verzi ještě vyčistili a změnili některé písně – použili jsme Gellnerovy básně, které zhudebnil Vlastík Šmída. Trošku jsme hru posunuli blíž k předválečné bohémě a jejímu kabaretu, vlastně zpátky k Longenovým uměleckým začátkům,“ říká.

Longenův „Dezertér“ v sobě nese atmosféru staré Prahy a jejího jazyka. Jak fungují „Volšany“ v Ostravě? „Podle reakcí publika ohromně, protože situace jsou lidské a následky nezměrného pití nejsou zeměpisně nikam vázány. A pokud jde o rodinné, potažmo milostné vztahy, nezdá se, že by Longenův cynismus působil anachronicky. Spíše naopak,“ konstatuje Ivan Krejčí.